

॥ लघुन्यासः ॥

॥ श्री रुद्रध्यानम् ॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पञ्चवक्त्रकम्।

गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।

व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥

कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्।

ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्।

अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।

नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्।

एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित

एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्लवासा

ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः

स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥ देवता-स्थापनम् ॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु।
बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु।
कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्त्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्-
वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरश्विनौ
तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्यादित्यास्तिष्ठन्तु।
शिरसि महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु।
पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः
शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः
सर्वतोऽग्निज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा
देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान्
सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अ॒ग्नि॒र्मे वा॒चि श्रि॒तः। वा॒ग्धृ॒दये। हृ॒दयं॑ मयि॑। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (जिह्वा)

वा॒युर्मे प्रा॒णे श्रि॒तः। प्रा॒णो हृ॒दये। हृ॒दयं॑ मयि॑। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (नासिका)

सू॒र्यो मे चक्षु॑षि श्रि॒तः। चक्षु॑र्हृ॒दये। हृ॒दयं॑ मयि॑। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (नेत्रे)

च॒न्द्रमा॑ मे म॒नसि॑ श्रि॒तः। म॒नो हृ॒दये। हृ॒दयं॑ मयि॑। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (वक्षः)

दिशो॑ मे श्रोत्रे॑ श्रिताः। श्रोत्र॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (श्रोत्रे)

आपो॑ मे रेत॑सि श्रिताः। रेतो॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (गुह्यम्)

पृथि॒वी मे शरी॑रे श्रिता। शरी॑र हृदये। हृदयं॑ मयि।
अ॒हम॒मृते॑। अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (शरीरम्)

ओष॑धि॒वन॒स्पत॑यो मे लोम॑सु श्रिताः। लोमा॑नि हृदये। हृदयं॑
मयि। अ॒हम॒मृते॑। अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (लोमानि)

इन्द्रो॑ मे बले॑ श्रितः। बल॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (बाहू)

प॒र्जन्यो॑ मे मूर्ध्नि॑ श्रितः। मूर्धा॑ हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (शिरः)

ईशा॑नो मे म॒न्यौ श्रितः। म॒न्युर्हृदये। हृदयं॑ मयि। अ॒हम॒मृते॑।
अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (हृदयम्)

आ॒त्मा म॑ आ॒त्मनि॑ श्रितः। आ॒त्मा हृदये। हृदयं॑ मयि।
अ॒हम॒मृते॑। अ॒मृतं॑ ब्रह्म॑णि। (हृदयम्)

पुन॑र्म आ॒त्मा पुन॑रायुरागात्। पुनः॑ प्रा॒णः पुन॑राकूत॒मागा॑त्।
वैश्व॑ान॒रो र॒श्मिभि॑र्वावृ॒धानः॑। अ॒न्तस्तिष्ठ॑त्व॒मृत॑स्य गो॒पाः॥
(सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ श्रीरुद्रजपः ॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्त्रस्य। अघोर ऋषिः।
 अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः
 परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः।
 महादेवायेति कीलकम्।
 श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

॥ करन्यासः ॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः।
 दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः।
 चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः।
 निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः।
 ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः।
 सर्वक्रत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥ अङ्गन्यासः ॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः।
 दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा।
 चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्।
 निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं।

ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्।
 सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्।
 भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ ध्यानम् ॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत्
 ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः।
 अस्तोकाप्लुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन्
 ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिञ्चेच्छिवम्॥
 ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भसित-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः
 कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः।
 त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः
 रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥

॥ पञ्चपूजा ॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।
 हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि।
 यं वाय्वात्मने धूपमाग्रापयामि।
 रं अग्न्यात्मने दीपं दर्शयामि।
 वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।
 सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिं हवामहे क्विं कवीनामुप-

मश्रवस्तमम्।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नूतिभिः सीद
सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे
सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यशश्च
मे भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे
क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च
मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं च मे लयश्च
मे ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच्च मे
जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च मेऽभयं च मे
सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥३॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

